

The page features five blue triangles of varying sizes and orientations scattered on the right side. One is a large right-angled triangle in the top right, another is a smaller right-angled triangle below it, a medium-sized triangle pointing left in the middle, a small right-angled triangle below that, and a large right-angled triangle in the bottom right.

Represje wobec dziennikarzy mediów publicznych

HFPC jest zaniepokojona sytuacją mediów publicznych w Polsce, które nie wypełniają przypisanej im misji publicznej i pozostają pod silnym wpływem sił politycznych. W trakcie działań na rzecz wolności słowa w okresie ostatnich trzynastu lat staraliśmy się udzielić pomocy prawnej jak największej liczbie dziennikarzy (dotychczas zaangażowaliśmy się w kilkadziesiąt spraw), którzy ponieśli dotkliwe konsekwencje korzystania z wolności wypowiedzi.

Jednocześnie pragniemy podkreślić, że naszą misję upatrujemy przede wszystkim w udzielaniu pomocy prawnej dziennikarzom lokalnym, za którymi często nie stoją silne redakcje i którzy nie mogą pozwolić sobie na zasięgnięcie fachowej porady prawnej. Z powodu licznych zgłoszeń dotyczących naruszeń wolności słowa, nie możemy zaangażować się w każdą z przedstawionych nam spraw.

Aby wesprzeć dziennikarzy mediów publicznych, staraliśmy się opisać przykłady pomocy udzielonej w celu ochrony ich swobody wypowiedzi. Przy każdym z nich zostały przedstawione linki do dokumentów w danej sprawie, jak również rozstrzygnięć sądowych, jeżeli takowe zapadły.

Mamy nadzieję, że opisane przykłady problemów prawnych, z jakimi zmuszeni są mierzyć się dziennikarze mediów publicznych oraz mogące znaleźć w nich zastosowanie standardy z zakresu wolności słowa okażą się pomocne w dochodzeniu swoich praw. Przywołane pozytywne rozstrzygnięcia pozwolą natomiast wyjaśnić rozbieżności, co do praktyki orzecznictwa sądów powszechnych.

Wstęp

Media publiczne powinny zmierzać do realizacji swoich konstytucyjnych i ustawowych zadań. Są przy tym zobowiązane do prowadzenia polityki kadrowej będącej wyrazem poszanowania standardów wolności słowa oraz dbałości o pluralizm przekazu.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka (dalej: HFPC, Fundacja) wielokrotnie wskazywała na konieczność zapewnienia dziennikarzom przez władze mediów publicznych możliwości wykonywania pracy bez nacisków i niepotrzebnej ingerencji w przekazywane treści. Przypominaliśmy również, iż z uwagi na istotę zawodu – rozpowszechnianie informacji i opinii, obowiązek lojalności pracowników wobec pracodawcy nie może mieć równie silnej, jak w szeregu innych zawodach, mocy wiążącej w odniesieniu do dziennikarzy. Mają oni prawo, a nawet obowiązek komentowania spraw o znaczeniu publicznym, w tym także tych odnoszących się do organizacji pracy czy funkcjonowania mediów realizujących misję publiczną.

Jesteśmy zaniepokojeni znaczącym wzrostem zgłoszeń napływających do Fundacji dotyczących problemu narastającej represji wobec pracowników mediów publicznych oraz prób podporządkowania wykonywanych przez nich obowiązków zawodowych wyłączenie celom politycznym[1].

[1] W ostatnim czasie negatywną opinię dotyczącą sytuacji w mediach publicznych przedstawiała Rada Języka Polskiego, wskazując że nie wypełniają one obowiązku dostarczenia obywatelom rzetelnej informacji, zob. Rada Języka Polskiego o „paskach” w „Wiadomościach”: 75 proc. to perswazje i emocje, częste manipulacje <https://www.wirtualnemedia.pl/arttykul/wiadomosci-tvp-paski-rada-jezyka-polskiego-75-proc-to-perswazje-i-emocje-czeste-manipulacje>.

Na problem braku bezstronności nadawców publicznych zwróciła uwagę w swoim oświadczeniu Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, zob. O Koalicji Obywatelskiej i Polskim Stronnictwie Ludowym negatywnie, a o rządzie oraz Prawie i Sprawiedliwości wyłącznie pozytywnie. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) skrytykowała TVP w oświadczeniu dotyczącym wyborów parlamentarnych. https://www.press.pl/tresc/58884,obwe_-wybory-w-polsce-zmacone-przez-stronnictwo-mediow-publicznych

Zmiany w systemie mediów publicznych

Daleko idące zmiany kadrowe w mediach publicznych nastąpiły po przyjęciu przez Sejm 25 grudnia 2015 r. nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji[2]. Zgodnie z nowymi regulacjami minister skarbu otrzymał kompetencje do wyboru zarządów i rad nadzorczych mediów publicznych. Tym samym została ograniczona rola Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, która była kompetentna w zakresie wyboru władz mediów publicznych. Ustawa zlikwidowała jawne i otwarte konkursy do władz mediów publicznych oraz ich kadencyjność. Wprowadzone zmiany wywołały falę krytyki. Wątpliwości co do zgodności ustawy ze standardami międzynarodowymi wyraziła obok HFPC[3], m.in. Dunja Mijatovic, Specjalny Sprawozdawca ds. mediów OBWE[4], Europejska Unia Nadawców[5], Niels Muznieks, Komisarz Praw Człowieka Rady Europy[6] oraz Thorborn Jagland, Sekretarz Generalny Rady Europy[7]. Warto zauważyć, że również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 13 grudnia 2016 r.[8] uznał za sprzeczne z Konstytucją odebranie kompetencji KRRiT w zakresie powoływania zarządów i rad nadzorczych.

Trzy projekty ustaw, które wpłynęły do Sejmu 21 kwietnia 2016 r., będące w zamysle projektodawców – kompleksowym pakietem regulującym zadania, organizację i finansowanie mediów narodowych w Polsce miały docelowo zrealizować kolejne, pożądane przez władze zmiany w mediach. Pakiet ten obejmował:

1. ustawę o mediach narodowych;
2. ustawę o składce audiowizualnej;
3. ustawę – Przepisy wprowadzające ustawę o mediach narodowych i ustawę o składce audiowizualnej.

[2] Dz. U. z 2015 r., poz. 1531 z późn. zm.

[3] Uwagi Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji z dnia 30 grudnia 2015 r., http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2015/12/HFPC_opinia_30122015.pdf

[4] Stanowisko z 30 grudnia 2015 r., dostępne na: <http://www.osce.org/fom/213391>.

[5] Stanowisko z 31 grudnia 2015 r., dostępne na: <http://www3.ebu.ch/news/2015/12/ebu-appeals-to-polish-president>.

[6] Oświadczenie z 5 stycznia 2016 r., dostępne na: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/call-on-polish-president-not-to-sign-new-media-law>.

[7] Stanowisko z 6 stycznia 2016 r., dostępne na: <https://europeanjournalists.org/blog/2016/01/06/coe-secretary-general-expresses-his-concern-regarding-the-polish-media-law/>.

[8] Wyrok TK z 13 grudnia 2016 r. <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160002210/T/D20162210TK.pdf>.

Również one wywołały szereg negatywnych opinii środowisk organizacji pozarządowych oraz ekspertów, w tym przedstawicieli Rady Europy[9]. Prace nad tymi projektami zostały jednak zarzucone, ponieważ okazało się, że sfinalizowanie ich będzie niemożliwe przed utratą mocy przepisów znowelizowanej ustawy o radiofonii i telewizji z 30 grudnia 2015 r. (tzw. „małej ustawy medialnej”).

W związku z tym 30 czerwca ustawodawca przyjął tzw. „pomostową ustawę medialną”[10]. Niestety, również ta ograniczona regulacja nie uwzględnia standardów międzynarodowych oraz uwag ekspertów Rady Europy. Wprowadzone rozwiązania wzmocniły kontrolę rządu i większości parlamentarnej nad działalnością i przekazem mediów publicznych, przyczyniły się również do pogłębienia istniejących już negatywnych zjawisk w funkcjonowaniu tych instytucji.

Należy przypomnieć, że Komitet Ministrów Rady Europy w rekomendacji z 2000 r. w sprawie niezależności i funkcjonowania ciał regulacyjnych dla sektora nadawczego[11], zwrócił się do państw członkowskich o przyjęcie gwarancji mających zapewnić niezależność funkcjonowania rad medialnych, w celu usunięcia ryzyka politycznego wpływu na te instytucje. Reforma medialna w Polsce zagraża konstytucyjnej swobodzie wypowiedzi stanowiącej jeden z filarów i konstytutywną przesłankę demokratycznego społeczeństwa. ETPC w swoim orzecznictwie wielokrotnie wskazywał, że swoboda wypowiedzi jest niezbędna z dwóch powodów. Po pierwsze jako dobro publiczne stanowi warunek doskonalenia się demokratycznego społeczeństwa jako całości. Po drugie jako dobro indywidualne służy rozwojowi każdej jednostki; co można określić jako zasadę indywidualnej ekspresji i autonomii. Podstawową funkcją mediów, zarówno prywatnych, jak i publicznych, jest sprawowanie funkcji kontrolnej (tzw. publicznego stróża) wobec władz publicznych. Tym samym monitorowanie oraz prezentowanie zarówno pozytywnych, ale też krytycznych ocen oraz niewygodnych informacji dotyczących działań przedstawicieli władzy wpisuje się w podstawowe zadania mediów. Na państwie ciąży zaś obowiązek zapewnienia takich warunków, aby media mogły te zadania kontrolne swobodnie wypełniać.

[9] Opinia ekspertów Rady Europy na temat trzech projektów dotyczących polskich mediów publicznych, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/Portals/0/komunikaty/rada-europy_bezp.-dziennikarzy/opinia-ekspertow-rady-europy-o-projektach-trzech-ustaw.pdf.

[10] Zob. Zmiany w mediach publicznych – ustawa pomostowa: opinia HFPC, <http://www.hfhr.pl/zmiany-w-mediach-publicznych-ustawa-pomostowa-opinia-hfpc/>.

[11] Recommendation Rec(2000)23 of the Committee of Ministers of the independence and functions of regulatory authorities for the broadcasting sector.

Represje wobec dziennikarzy

1

Zwolnienie w związku z happeningiem na antenie

Po uchwaleniu ustawy o mediach publicznych przez Sejm niezależność dziennikarska została znacznie ograniczona. Wielu dziennikarzy, którzy sprzeciwiali się wprowadzeniu zmian zostało dyscyplinarnie zwolnionych. W 2016 r. HFPC wyraziła stanowczy sprzeciw wobec rozwiązania umowy o pracę z redaktorem naczelnym – K.D. przez radio. Ówczesny dyrektor zarządził naprzemienną emisję hymnu Polski i Unii Europejskiej o każdej pełnej godzinie. Swoim działaniem chciał zwrócić uwagę opinii publicznej na zagrożenia dla wolności słowa wynikające z reformy mediów publicznych. Po objęciu funkcji przez nowy zarząd radia, dziennikarz został odwołany ze stanowiska dyrektora stacji, a następnie dyscyplinarnie zwolniony. Jako powód rozgłoszenia radiowa wskazała ciężkie naruszenia obowiązków pracowniczych oraz sprzeniewierzenie się misji mediów publicznych, polegające na angażowaniu radia w działania o charakterze politycznym. HFPC wstąpiła do postępowania w charakterze organizacji społecznej. Sąd I instancji wydał wyrok, w którym uznał za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, sąd odwoławczy jednak uchylił rozstrzygnięcie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy dostępny na: http://www.obserwatorium.org/index.php?option=com_content&view=article&id=4916:kamil-dbrowa-vs-polskie-radio-sprawa-wraca-do-ponownego-rozpoznania&catid=40:zkraju&Itemid=34.
- Stanowisko HFPC dostępne na: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/01/amicus-K.-D%C4%85browa-27.07.2018.pdf>
- Informacje dotyczące zapadłego w sprawie wyroku dostępne na: <https://www.hfhr.pl/sad-zwolnienie-naczelnego-radiowej-jedynki-bylo-bezprawne/>

2

Zwolnienia w związku z obroną kolegów

Represje dotknęły również dziennikarzy działających w swoich redakcjach na rzecz niezależności oraz prowadzenia transparentnej polityki kadrowej. Przykładem takiego działania była sprawa dziennikarzy P.S., W. D. i M. M., członków zarządu związku zawodowego w publicznej rozgłośni, którzy zostali kolejno zwolnieni dyscyplinarnie pod koniec 2016 r. Zwolnienia te związane były z wyrażaniem solidarności i wsparciem dwóch dziennikarek odsuniętych od prowadzenia serwisów informacyjnych, m.in. poprzez akcję w mediach społecznościowych „#kogoniesłyszać” i skierowanie listu do zarządu rozgłośni. Radio swoją decyzję o zwolnieniu dziennikarzy-związkowców uzasadniło m.in. „wywieraniem presji psychicznej” na zarząd radia, „stosowaniem czarnego PR-u”, „destabilizacją pracy” zarządu oraz samej spółki „poprzez publiczne nękanie Zarządu” np. „żądaniem przystąpienia do mediacji”. Wszyscy dziennikarze odwołali się do sądu pracy. Po zawartej między stronami ugodzie zostali przywróceny do obowiązków w rozgłośni.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy P.S., W. D. i M. M. dostępny na: <https://www.hfhr.pl/wsparcie-hfpc-dla-dziennikarzy-radiowej-dwojki-i-trojki/>
- Zgłoszenie HFPC do udziału w postępowaniu w sprawie P.S. dostępne na: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2017/08/Wystapienie_HFPC_sr_warszawa_26062017.pdf
- Informacje na temat ugody P.S. i radia dostępne na: <https://www.hfhr.pl/zwolniony-dyscyplinarnie-dziennikarz-trojki-wraca-do-radia/>
- Opis sprawy W.D. i M.M., informacje na temat zawartej ugody dostępne na: <https://www.hfhr.pl/kolejni-zwolnieni-dyscyplinarnie-dziennikarze-trojki-i-dwojki-wracaja-do-radia/>

3

Odsunięcie od anteny lub zwolnienie w związku z krytyką sytuacji mediów publicznych

Inny radiowy dziennikarz T.Z. został zawieszony w wykonywaniu obowiązków zawodowych, po tym jak ukazał się w gazecie wywiad, w którym skrytykował ówczesną sytuację w mediach publicznych.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Amicus curiae HFPC w sprawie T.Z. dostępny na: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/07/T.-Zimoch-amicus_FIN.pdf

Rozgłośnia zdecydowała się również odwołać zaplanowane wcześniej wyjazdy redaktora na igrzyska olimpijskie i Mistrzostwa Europy w piłce nożnej. Kilka dni później T.Z. rozwiązał umowę z winy pracodawcy. Radio złożyło pozew sądowy, w którym domagało się od dziennikarza odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. T.Z. wniósł pozew wzajemny m.in. o oddalenie powództwa radia oraz o odszkodowanie w związku z rozwiązaniem umowy o pracę. Dziennikarz zarzucił władzom rozgłośni, że naruszyły obowiązek zapewnienia mu realnej możliwości wykonywania pracy oraz szykanowały go w publicznych wypowiedziach, a zastosowane wobec niego środki miały charakter nieuzasadnionych i nie-proporcjonalnych represji. Sąd przyznał rację T.Z. stwierdzając, że jego zawieszenie w obowiązkach służbowych nie miało podstaw i dlatego rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z winy pracodawcy było uzasadnione.

Krytyka sytuacji w mediach publicznych może również prowadzić nawet do zwolnienia. Tak było w przypadku J.S, redaktora publicznej rozgłośni radiowej oraz przewodniczącego związku zawodowego, który został zwolniony w marcu 2016 r. Zgodnie z oświadczeniem zarządu, powodem rozwiązania umowy była utrata zaufania spowodowana m.in. krytyką pracodawcy i podważaniem kompetencji przełożonych. Sąd uznał, że wypowiedzenie miało charakter nieuzasadniony z powodu braku skonkretyzowania przez Polskie Radio przyczyn wypowiedzenia.

- Opis sprawy T.Z. dostępny na: <https://www.hfhr.pl/spor-polskiego-radia-z-red-tomaszem-zimochem-poczatek-procesu/>, <http://www.hfhr.pl/ostatnia-rozprawa-w-sprawie-red-tomasza-zimocho-czy-dziennikarz-mediow-publicznych-ma-prawo-krytykowac-swojego-pracodawce/>
- Informacje na temat zapadłego w sprawie T.Z. wyroku dostępne na: <https://www.hfhr.pl/tomasz-zimoch-wygral-w-sadzie-z-polskim-radiem-zawieszenie-w-obowiazkach-sluzbowych-bylo-bezprawne/>
- Informacje na temat wyroku w sprawie J. S. dostępne na: <http://www.hfhr.pl/jerzy-sosnowski-wygral-w-sadzie-z-polskim-radiem-zwolnienie-bylo-nieuzasadnione/>

4

Zwolnienie dziennikarza w związku z publikacjami na portalu społecznościowym

W latach wcześniejszych HFPC interweniowała w sprawie redaktor naczelnej jednej z publicznych rozgłośni radiowych E.W., która została dyscyplinarnie zwolniona z rozgłośni z powodu prywatnego wpisu zamieszczonego na profilu facebookowym. Kontrowersyjna wypowiedź dotyczyła obowiązku szkolnego sześciolatków oraz dzieci państwa E. Zgodnie z oświadczeniem zarządu powodem decyzji o rozwiązaniu umowy o pracę była utrata zaufania do redaktor, której działania i wypowiedzi pozostawały w jawnym konflikcie i godziły w dobre imię Spółki. Dodano też, że dziennikarka wykonuje działania służbowe będąc na zwolnieniu lekarskim. E.W. złożyła powództwo przeciwko radiu kwestionując podstawy dyscyplinarnego zwolnienia. Zdaniem sądu pozwany zareagował niewspółmiernie, bo wpis, choć niestosowny, nie uzasadniał najbardziej dotkliwego dla pracownika rozwiązania umowy o pracę. W uzasadnieniu wyroku wskazano, że nie każde naruszenie obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy może uzasadniać rozwiązanie umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Zdaniem sądu do zwolnienia dyscyplinarnego może dojść jedynie w sytuacjach wyjątkowych, gdy naruszenie obowiązków było ciężkie, rażące, popełnione w sposób świadomy oraz powodowało realne zagrożenia dla pracodawcy.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy dostępny na: http://www.obserwatorium.org/index.php?option=com_content&view=article&id=4796:pocztek-i-koniec-procesu-w-sprawie-ewy-wanat-przeciwko-rdc&catid=40:zkraju&Itemid=34
- Informacje na temat zapadłego w sprawie wyroku dostępne na: <http://www.hfhr.pl/sad-rejonowy-dyscyplinarne-zwolnienie-ewy-wanat-bylo-srodkiem-nieproporcjonalnym/>

Niepokojącą praktyką rozgłośni radiowych jest usuwanie „niewygodnych” dziennikarzy przez ograniczanie im czasu antenowego, co powoduje zmniejszenie ich zarobków i frustrację zawodową. Praktyki te są niezgodne ze standardami ochrony wolności słowa, bowiem władze publicznego medium nie mogą prowadzić polityki kadrowej zmierzającej do tego, aby na jego antenie prezentowane było stanowisko pewnej tylko grupy politycznej lub społecznej. Fundacja interweniowała w sprawie dziennikarki radiowej G.B., która wyemitowała na antenie nieprzychylną wypowiedź słuchacza na temat Prezydenta RP. Bezpośrednio po zdarzeniu została odsunięta od prowadzenia audycji na żywo oraz serwisów informacyjnych. Prezes radia udzielił dziennikarce pisemnej nagany, w której wskazał, że publicznie znieważyla Prezydenta RP oraz naruszyła jego dobra osobiste. Zarzucono jej również nieprzestrzeganie podstawowych obowiązków pracowniczych. Prezes radia zawiadomił prokuraturę o podejrzeniu znieważenia Prezydenta RP poprzez wyemitowanie niepocholebnej opinii słuchacza, ta jednak odmówiła wszczęcia postępowania przygotowawczego w tej sprawie. Od nałożonej sankcji dziennikarka odwołała się do sądu. Zgodnie z wyrokiem kara nagany została uchylona. G. B. zdecydowała się też na kolejny krok i złożyła przeciwko rozgłośni radiowej pozew o “dyskryminację, mobbing i naruszenie dóbr osobistych”.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy, informacje na temat zapadłego w sprawie wyroku dostępne na: <https://www.hfhr.pl/sad-rejonowy-w-rzeszowie-uchylil-kare-nagany-nalozona-na-red-grazyne-bochenek/>
- Amicus curiae HFPC dostępny na: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/06/G.-Bochenek_amicus_15032019-1.pdf
- Komunikat prasowy dla mediów dostępny na: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/06/HFPC-ws.-dyskryminacji-apolitycznego-dziennikarza-w-Polskim-Radiu-Rzesz%C3%B3w_komunikat-prasowy_01.pdf
- Informacje na temat złożonego przez dziennikarkę powództwa o dyskryminację, mobbing i naruszenie dóbr osobistych dostępne na: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/06/HFPC-ws.-dyskryminacji-apolitycznego-dziennikarza-w-Polskim-Radiu-Rzesz%C3%B3w_komunikat-prasowy_01.pdf

W ostatnim czasie zabraliśmy głos w sprawie rozwiązania współpracy z dziennikarzem radiowym Ł.W., który bez uzasadnienia połączonych został odsunięty od prowadzenia audycji nadawanej od 2016 r. Dziennikarz analizował bieżące wydarzenia oraz zapraszał do programu publicystów. Na Twitterze poinformował: „Nie podano mi żadnego uzasadnienia, muszą je sobie Państwo sami odgadnąć”. Fundacja skierowała pytanie do dyrektora radia z prośbą o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Warto przywołać w tym miejscu również sprawę redaktora J.W., w której zapadł bardzo istotny wyrok dla standardów polityki kadrowej w mediach publicznych. Sąd uznał bowiem, że odsuwanie od anteny dziennikarza jest mobbingiem. J.W. krytykował ówczesnego prezesa radia zarzucając mu brak kompetencji do prowadzenia rozgłośni. Twierdził, że został wybrany z klucza politycznego, co w konsekwencji wpłynęło na obniżenie ramówki. W reakcji na krytykę, dziennikarz był stopniowo pozbawiany prowadzenia programów i izolowany od pozostałych pracowników. Ostatecznie redaktor został zwolniony. J.W. postanowił wnieść powództwo, w którym zażądał od swojego pracodawcy zadośćuczynienia za mobbing. Sąd nie miał wątpliwości, że działania władz radia spełniają wszystkie przesłanki czynu zabronionego i przychylił się do żądania powoda.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Stanowisko HFPC w sprawie rozwiązania umowy z Ł.W. dostępne na: <http://www.hfhr.pl/stanowisko-w-sprawie-rozwiazania-umowy-z-lukaszem-warzecha-dziennikarzem-polskiego-radia-24/>
- Opis sprawy J.W., zgłoszenie HFPC do udziału w postępowaniu dostępne na: http://www.obserwatorium.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1418&Itemid=76
- Informacje na temat wyroku w sprawie J.W. dostępne na: <http://www.hfhr.pl/odsuwanie-od-anteny-jest-mobbingiem-wazny-wyrok-dla-standardow-polityki-kadrowej-w-mediach-publicznych/>

Dyskryminowanie ze względu na poglądy dziennikarza

Fundacja interweniowała także w sprawie gorszego traktowania dziennikarki, która nie podała narodowości sprawcy przestępstwa chcąc zachować standardy dziennikarskie i zasady etyczne. Pracująca w agencji informacyjnej D.N. w trakcie przygotowywania depeszy zdecydowała się nie podawać informacji o marokańskim pochodzeniu mężczyzny, który znieważył i próbował obrabować księdza we włoskim kościele. Uznała, że jest to mało istotne w kontekście zajścia, a wskazanie narodowości mogłoby być stygmatyzujące. W wyniku zaistniałej sytuacji została wezwana przez przełożonych na rozmowę, w trakcie której zagrożono jej, że jeżeli nie zastosuje się do zasad obowiązujących w agencji informacyjnej, może utracić pracę. Dziennikarkę zobowiązano do podawania pochodzenia sprawcy we wszystkich materiałach o przestępstwach. D.N. w czasie rozmowy powołała się na standardy dziennikarskie i zasady etyczne, w tym stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich i Rady Etyki Mediów. Pomimo wyjaśnień, przełożony zdecydował się oddelegować ją do działu archiwizacji, zmniejszeniu uległo również jej uposażenie. D.N. złożyła pozew przeciwko radiu, zarzucając tzw. dyskryminację przez asocjację ze względu na narodowość. Sąd uznał, że doszło do naruszenia zasady nierównego traktowania z uwagi na konsekwentne stosowanie przez dziennikarkę zasad rzetelności i etosu dziennikarskiego. Podkreślił, że w razie kolizji linia programowa redakcji i interes wydawcy muszą ustąpić, gdy wymagają tego zasady staranności i rzetelności dziennikarskiej, służba społeczeństwu, a także interes państwa.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy, amicus curiae HFPC dostępny na: <https://www.hfhr.pl/sad-rejonowy-w-rzeszowie-uchylil-kare-nagany-nalozona-na-red-grazyne-bochenek/>
- Informacje na temat zapadłego w sprawie wyroku dostępne na: <https://www.hfhr.pl/dyskryminacja-apolitycznego-dziennikarza-w-polskim-radiu-rzeszow/>

Ograniczanie działalności związkowej dziennikarzy mediów publicznych

Rodzajem presji wywieranej na dziennikarzach może być również naruszanie ich wolności związkowej, chronionej przez art. 59 Konstytucji oraz art. 11 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. HFPC otrzymała informacje od jednego ze związków zawodowych działających w radiu o trudnościach związanych z uzyskaniem stałych przepustek, uprawniających do wejścia do budynku rozgłośni. Po skierowaniu prośby o ich wydanie, związek zawodowy uzyskał jedynie informacje, że sprawa została skierowana do dalszych konsultacji. W związku z tym Fundacja napisała list do prezesa radia, w którym przypomniała o ochronie wolności związkowych i wolności mediów, zapytała również o powody nieprzyznania przepustek. Wskazaliśmy, że dostęp członków związków zawodowych do budynku rozgłośni jest niezbędny do wykonywania ich działalności związkowej i korzystania z przysługującej im wolności. Jak zauważył Komitet Wolności Związkowych Międzynarodowej Organizacji Pracy, bez prawa wstępu do zakładu pracy, wolność zrzeszania się w związkach zawodowych byłaby martwa^[12]. W liście przypomnieliśmy również, że w przypadku związków zawodowych dziennikarzy, reprezentowanie i obrona ich praw, interesów zawodowych i socjalnych nierzadko wiąże się ochroną swobody wypowiedzi i wolności mediów. Związek ten jest zauważany m.in. w dorobku Rady Europy.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy dostępny na: <http://www.hfhr.pl/dostep-dzialaczek-zwiazku-zawodowego-dziennikarzy-trojki-do-siedziby-radia/>
- Pismo HFPC skierowane do prezesa radia dostępne na: http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/12/20.12.2018_Polskie-Radio_pismo_zwi%C4%85zek_fin.pdf
- Odpowiedź, jaką otrzymała HFPC od zarządu radia: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/01/odpowiedz%C5%BA-Polskie-Radio-7.01.2019.pdf>

[12] Komitet Wolności Związkowych Rady Administracyjnej Międzynarodowego Biura Pracy MOP, Raport nr 334, sprawa nr 2222, ust. 220., [za:] Wolność związkowa Przegląd podjętych decyzji i wprowadzonych zasad przez Komitet Wolności Związkowych Rady Administracyjnej MBP, 2006, pkt 1106.

Bezprawne wykorzystanie wizerunku dziennikarki mediów publicznych w spocie partyjnym

W 2018 r. do programu pomocy prawnej HFPC włączyła sprawę dziennikarki telewizyjnej J.Ś.M., której wizerunek, bez jej zgody, został wykorzystany w kampanii wyborczej. W ocenie Fundacji sprawa ta stanowi przykład wykorzystania dziennikarza w działalności politycznej, co jest nie do pogodzenia z zasadą neutralności i rzetelności dziennikarskiej. Ponadto, spot wzbudził szereg protestów ze względu na swoją antyimigrancką wymowę. Dziennikarka wytoczyła powództwo cywilne o naruszenie dóbr osobistych, w którym domagała się m.in. usunięcia spotu wyborczego ze stron internetowych. Sąd uznał rację J.Ś.M. wskazując, że nie ma możliwości wykorzystywania na potrzeby kampanii politycznej osób niezwiązanych z tą partią. Podkreślił też wagę niezależności dziennikarskiej stwierdzając, że nie można żadnym działaniem prowadzić do sytuacji, w której dziennikarz byłby – choćby bez swojej winy – utożsamiany z jedną z opcji politycznych.

Dokumenty dostępne w sprawie:

- Opis sprawy dostępny na: <http://www.hfhr.pl/zakazane-sekundy-zakaz-publicacji-antyuchodzczego-spotu-wyborczego-w-czesci-obejmujacej-wizerunek-dziennikarki/>
- Informacje na temat zapadłego w sprawie wyroku dostępne na: <http://www.hfhr.pl/wykorzystanie-wizerunku-dziennikarki-bez-jej-zgody-w-antyuchodzczym-spocie-zapadl-wyrokw-w-sprawie/>